

Кудрицька Олена,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність 013 Початкова освіта,
Житомирський державний університет імені Івана Франка
науковий керівник: **Яценко Світлана,**
кандидат педагогічних наук, доцент,
Житомирський державний університет імені Івана Франка

РЕАЛІЗАЦІЯ ІДЕЙ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ НУШ

Згідно концепції Нової української школи, яка стартувала у 2018-2019 рр., освітні заклади освіти України мають працювати на засадах особистісно-орієнтованої освіти. У рамках цієї реформи школа максимально має враховувати права дитини, інтереси, потреби та здібності.

Особистісно-орієнтоване навчання ставить насамперед у центр шкільної освіти особистість дитини, забезпечення реалізації її природних потенціалів, безпечних умов розвитку. Це навчання розглядається сьогодні як специфічна педагогічна діяльність створення учням оптимальних умов для розвитку їх можливостей, формування самостійності, здатності до самоосвіти та самореалізації.

Особистісно-орієнтоване навчання спрямоване на вирішення ключових проблем гуманізації загальної середньої освіти: підвищення престижу шкільної освіти; розвитку в учнів бажання та вміння самостійно вчитися, інтересу до пізнання, подолання труднощів та формування основ базової культури особистості.

Саме в наданні психолого-педагогічної допомоги в становленні індивідуальності учня, в його життєвій самореалізації, самовизначенні та виявленні суб'єктного досвіду кожного і полягає мета особистісно-орієнтованого навчання. Бо, якщо традиційна освіта наближає кожного учня до параметрів особистості з попередньо заданими якостями, то особистісно-орієнтоване навчання виходить з визнання унікальності суб'єктного досвіду самого учня, адже цей досвід набутий дитиною до

школи в конкретних умовах родини, навколишнього середовища, в процесі сприймання та розуміння нею світу.

Головними завданнями особистісно-орієнтованого навчання є:

- розкриття індивідуальних пізнавальних можливостей кожного учня;

- розвиток його індивідуальних пізнавальних здібностей;

- допомога йому в самопізнанні, самоактуалізації, самореалізації, самовизначенні;

- формування культури життєдіяльності, яка дає можливість продуктивно будувати власне життя [1, с.14].

Особистісно-орієнтовану модель навчання сьогодні розробляє багато вчених, зокрема С. Подмазін, І. Бех, В. Сериков, О. Бондаревська, С. Кульневич, І. Якимовська та ін. Але, з поміж великої кількості теоретичних концепцій, виокремлюється психолого-дидактична концепція І. Якиманської та дидактична модель особистісно-орієнтованої освіти В. Серикова, які, на нашу думку найбільш відповідають новим потребам освіти [4, с. 33].

І. Якиманська розглядає процес учіння як індивідуальну діяльність окремого учня, де реалізується досвід, здобутий дитиною самостійно, поза навчальним процесом. А роль навчання полягає в тому, щоб виявити особливості та збагатити науковим змістом цей досвід.

Концепція І. Якиманської показує можливості виникнення і дії механізмів розвитку, які створюються самим учнем у процесі учіння і самостійної пізнавальної діяльності. Очевидно, ці механізми мають значно більший ступінь дієвості, ніж ті, які виникають під впливом зовнішніх педагогічних чинників і перетворюються у внутрішній план особистості [2, с. 20].

В. Сериков розробив педагогічну технологію особистісно-орієнтованої ситуації. Ця технологія ґрунтується на ідеї реалізації трьох основних характеристик особистісно-орієнтованої ситуації: життєвого контексту, діалогічності та рольової взаємодії її учасників [3, с. 114-119].

Пріоритетами НУШ є радість пізнання як провідний фактор розвитку особистості дитини. Саме тому навчання має відбуватися на основі особистісно-орієнтованого підходу, комунікативного та

діяльнісного підходів на інтегровано-предметній основі, де в центрі уваги має бути дитина як особистість.

Завдяки реформі НУШ сам процес проходить по-новому. А, отже, випускник Нової української школи- це:

1. Особистість, яка здатна до критичного мислення.
2. Патріот з активною позицією.
3. Новатор, який здатний змінювати світ навколо себе і вчитися протягом життя.

А місією Нової української школи є допомогти розвинути та розкрити можливості кожної дитини на основі партнерства між вчителем, учнем та батьками. Дана реформа має багато переваг порівняно з традиційною системою освіти, яка була впровадження багато років назад. Головною перевагою якої є розвиток критичного мислення учнів та виховання в них патріотів, новаторів та, насамперед, особистостей.

Впровадження особистісно-орієнтованого підходу до навчання в початковій школі сприяє створенню такого навчального середовища, що дає змогу активізувати та розвинути пізнавальний інтерес; сформувати творчу особистість, а також розвинути її обдарування та здібності.

Таким чином, засобами, які допомагають втілювати особистісно-орієнтоване навчання в початковій школі є:

1. Використання різноманітних форм і методів організації навчальної діяльності, що сприяє розкриттю суб'єктивного досвіду учнів.
2. Створення атмосфери зацікавленості кожного учня в роботі класу.
3. Стимулювання учнів до висловлювання, використання різних способів виконання завдань без будь-якого остраху помилитися чи дати неправильну відповідь.
4. Використання під час уроку дидактичного матеріалу, який дає змогу учневі вибирати найбільш значущі для нього вид та форму навчального змісту.
5. Оцінювання діяльності учня не тільки за кінцевим результатом, а й за процесом його досягнення.

6. Заохочення прагнень учня знаходити свій спосіб роботи, аналізувати способи інших учнів під час уроку, вибирати й застосовувати більш раціональні.

7. Створення педагогічних ситуацій спілкування на уроці, що дають змогу кожному учневі виявити ініціативу, самостійність, вибірковість у способах роботи, створення умов для природного самовиявлення учня.

Найважливішими ознаками особистісно-орієнтованого навчання академік О. Савченко вважає багатоваріативність методик і технологій, уміння організувати навчання одночасно на різних рівнях складності, утвердження всіма засобами цінності емоційного благополуччя, позитивного ставлення до світу, тобто внутрішньої мотивації. Під час проведення особистісно-орієнтованого уроку вчитель не просто чуйний до дітей, а разом з ними здійснює рівноправну діяльність щодо пошуку та відбору змісту навчання, яке потрібно засвоїти. Саме за таких умов це знання і є особистісно-значущим.

Щоб бути суб'єктом навчальної діяльності, учень має володіти її етапами.

Для опанування етапів діяльності пропонується технологія особистісно-орієнтованого уроку, яка складається з таких основних етапів:

1. Етап орієнтації.
2. Етап визначення мети.
3. Етап проектування.
4. Етап організації виконання плану діяльності.
5. Етап контрольної-оцінювальної [5, с. 95].

О. Савченко зауважує, що головними дійовими особами на уроці мають бути окремі діти, групи та клас у цілому. Учитель стає невидимим диригентом, який вчасно вміє почути, помітити, підправити, підтримати кожного виконавця, залучити до співпраці [4, с. 35].

Тому, готуючись до проведення уроків за особистісно-орієнтованою технологією, учитель має проаналізувати зміст навчального матеріалу, визначити види діяльності учнів, підготувати завдання на вибір або завдання для групової роботи, враховуючи обсяг навчального матеріалу й рівень складності відповідно до навчальних можливостей учнів.

Головне завдання вчителя забезпечити кожному учневі можливість виявити себе як суб'єкта навчально-пізнавальної діяльності.

Особистісно-орієнтований підхід має суттєво гуманізувати навчально-виховний процес, наповнити його високими морально-духовними переживаннями, утвердити принципи справедливості і поваги, максимально розкрити потенційні можливості дитини, стимулювати її до особистісно розвивальної творчості.

В умовах навчання відбувається становлення та розвиток таких важливих якостей особистості, як рефлексивність, спонтанність, критичність мислення, вміння працювати з інформацією, спілкуватися та нести відповідальність за наслідки власних дій.

Орієнтація навчання на особистість передбачає створення оптимальних умов використання різних джерел наукової інформації для кожного учня при опануванні знань.

Таким чином, особистісно-орієнтоване навчання – специфічна педагогічна діяльність для створення учням оптимальних умов розвитку їх потенційних можливостей, формування самостійності, здатності до самоосвіти та самореалізації.

Список використаної літератури:

1. Алєндар Н. Особистісно-орієнтовані технології навчання молодших школярів. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лєси Українки. Педагогічні науки. 2016 №1(1) с.14.
2. Короденко М. Нова школа-нові підходи: моногр. Київ: ВЦ «Академія», 2016 с.20.
3. Кулик О. Особистісно-орієнтований підхід до навчання як чинник мовленевого розвитку учнів. 2017 Вип.2 с. 114-119.
4. Санченко О.М. Школа особистісно-зорієнтованої освіти. Управління школою (осн.) 2016 № 31/33 с.33.
5. Микитась Т. Особистісно-орієнтований підхід в організації освітнього процесу в Новій українській школі 2018.№6 с. 95.